

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.». Відомості Верховної Ради України. 2007. № 12. С.102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
  2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>
  3. Закон України «Про інформацію». Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. С.650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
  4. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 31. С.286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>
  5. Про Національну програму інформатизації. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 27-28. С.181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
-

Степан Василь Танасійович, магістрант,
Синиця Світлана Михайлівна, к.е.н., доцентка,
доцентка кафедри управління та адміністрування

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ ДЕРЖАВИ

З переходом до децентралізованої системи публічного управління стає більш актуальним використання аналітичних систем у соціальній сфері держави і хоча це сприяє формуванню та реалізації її соціальної функції, але має свої особливості використання.

Варто виокремити, які все ж переваги для трансформації соціальної функції демократичної держави надає можливість використання аналітичних технологій, які побудовані на багатовимірному наданні інформації для державного управління в цілому і для соціальної сфери держави зокрема. Всі переваги можна умовно розділити на дві групи : системні та функціональні.

Щодо системних переваг використання аналітичних систем у процесах управління соціальною сферою, варто зазначити, що аналітичні системи дають можливість використовувати аналітичні засоби безпосередньо особам, які приймають рішення і тим самим зменшують ризики прийняття невідповідного рішення (нормативно-правовій базі чи реаліям життя). При розробці певного інтерфейсу, розрахованого на фахівця в певній предметній області, зникає потреба у ІТ спеціалістах, адже аналітик (у даному випадку людина, що приймає рішення) працює з достатньо об'ємною базою даних, самостійно визначаючи при цьому структуру та склад інформації, що аналізується. Перехід до багатовимірних аналітичних систем, спрощує роботу з базами даних, дозволяє більшій кількості людей приймати участь в аналітичній діяльності. Фактично це означає перехід від старої системи аналізу даних у якій інформація, яка була зібрана на нижчих рівнях, передавалась для кінцевого аналізу до вищих органів влади – до нової системи, у рамках якої аналіз може проходити паралельно на усіх рівнях управлінської моделі (системи). При цьому аналітичні системи,

засновані на багатовимірних базах даних, дозволяють оптимізувати використання не лише вертикальних потоків інформації, але й більш повніше використовувати горизонтальні інформаційні канали. Та на думку деяких вчених [1], тут може виникати ряд проблем, що пов'язані з сприйняттям процесів зберігання та обміну інформації:

різномірність інформації (коли зберігається як на паперових носіях так і цифровому стані) та подолання виниклих стереотипів інформаційного обміну між підрозділами;

проблема володіння інформацією і свідоме виокремлення її частин для збереження у Сховищі даних (негативне сприйняття передачі «своєї» інформації і пов'язані з цим затрати, а також передачі інформації на нижчі ієрархічні рівні).

Щодо функціональних переваг. Якщо перша група переваг – це ті що проявляються у процесі використання сучасних концепцій збереження та аналізу даних, відносяться до сфери управління, структури управління, то інша – функціональні переваги – це нові шляхи аналізу інформації і нові можливості, які надає такий аналіз. Але очевидно, що функціональні переваги використання нових концепцій функціонального аналізу відрізняються між собою в залежності від сфери їхнього використання.

У соціальній сфері сучасні концепції аналізу даних, перш за все, надають можливість пошуку й аналізу взаємопов'язаних факторів, що відносяться до різних галузей соціальної сфери та використання для аналізу агрегованих показників, що не відносяться до соціальної сфери (наприклад економічних показників – продуктовий кошик, споживчий кошик тощо). Поняття споживчого кошика існує у багатьох країнах світу. Його ціна і національні особливості в кожній країні різні. Наприклад, споживчий кошик американця нараховує 350 продуктів і послуг, француза – 507, англійця – 350, німця – 475. Український споживчий кошик у 2010 р. було розширено до 297. Агрегування – це укрупнення економічних показників об'єднанням їх в єдину групу. Агреговані показники – це узагальнені, синтетичні вимірники, що об'єднують в одному загальному показнику багато окремих показників. Агрегування здійснюється додаванням, групуванням та іншими способами зведення окремих показників до узагальнених [2].

Другим аспектом використання сучасних методів розгляду й аналізу даних для управління, особливо у соціальній сфері, є створення на основі вже існуючої інформації прогнозів та моделей розвитку або відповідної системи чи процесів. Варто згадати імітаційне моделювання, яке забезпечує: уявлення щодо проблемних ситуацій у вигляді структурованого набору дефініцій (факторів) та ірний взаємовплив; імітаційну оцінку різних управлінських дій на хід розвитку подій з прогнозом результатів оцінювання на часовому графіку [1, с. 103 – 105].

Прогнози та моделі розвитку процесів та соціальних явищ отримують часто за допомогою імітаційного моделювання та використання ГІС технологій (геоінформаційна система (ГІС)). ГІС – це інформаційні системи, які від інших інформаційних систем відрізняються тим, що це, по-перше, це автоматизовані

інформаційні системи, орієнтовані на використання можливостей ПК (ЕОМ), по-друге, вони призначені для роботи з просторово-координованою інформацією, і, по-третє, ГІС здатні продукувати нове знання на основі використання досить широкого спектра аналітичних методів і процедур. Процедури просторового аналізу і моделювання в ГІС реалізовані програмними засобами, тобто їх виконання є однією з функцій програмного комплексу ГІС. Однак з огляду на надзвичайно важливу роль аналітичних можливостей ГІС у виконанні ними їх функцій, а також широкий, але досить чітко обкреслений арсенал цих можливостей, уявляється доцільним виділення, принаймні при вивченні основ ГІС-технології, блока аналізу як четвертого обов'язкового компонента геоінформаційних систем. Цілком виправданим, на наш погляд, є включення до складу компонентів ГІС і людей – розробників і користувачів, без яких неможливе існування останніх компонентів як системи. У цьому випадку ГІС є вже п'ятикомпонентними системами [3].

За згаданих моделей можна виявляти диспропорції у соціальному забезпеченні громадян, проблемні території щодо соціального розвитку й захисту, визначати чи існують якісь фактори, що впливають на забезпеченість послугами в даному регіоні і змодельовати шляхи посилення їхньої ефективності. Можливе використання в аналітичній системі соціальної сфери і тих технологій, які прийнято вважати традиційними для бізнесу – фінансовий аналіз, бюджетне планування тощо. Ці та інші технології використовуються вже на державному та самоврядному рівні, але ще недостатньо, що пов'язано з рівнем підготовки фахівців та службовців органів публічної влади. З початком процесів децентралізації в системі публічної влади в окремих галузях соціального захисту і соціального забезпечення у держави та органів місцевого самоврядування з'являються конкуренти – приватники, що спонукує їх використовувати існуючі аналітичні системи для не притаманних їм функцій – аналізу ринкового середовища. Наприклад, Івано-Франківська обласна рада маючи систему комунального постачання і забезпечення ліками в умовах динамічного розвитку аптечного приватного бізнесу має регулярно проводити моніторинг ринку як збуту ліків (попит – пропозиція), але ще й досліджувати ринок постачання фармацевтичної продукції та відповідно їхню якість. Сьогодні подібна ситуація зароджується і в сфері охорони здоров'я, де конкурують комунальні і приватні заклади (особливо в галузі стоматології), постачання тепла (комунальні заклади і приватні), транспортного міського сполучення тощо. Тому багато органів публічної влади формуючи свої управлінські структури обов'язково створюють аналітичні відділи, які використовують різноманітні технічні ІТ засоби та технології, що стало на разі вимогою часу. Хто раніше зрозуміє цю вимогу, той стає більш успішним і конкурентоспроможним. Важливим питанням використання різного роду аналітичних систем є підготовка фахівців здатних проводити цю роботу та використовувати її в практичній сфері галузі. Завдання ускладнюється тим, що вони мають володіти високими здібностями до

аналітичної діяльності, технологіями цієї роботи та мати високу комп'ютерну грамотність. Таке фахове поєднання зустрічається не часто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Борисов А. Ю. Використання аналітичних систем в управлінні соціальною сферою / А. Ю. Борисов // *Теорія та практика управління: нові підходи*. – К. : Університетський гуманітарний ліцей, 2003. – 172 с.
2. *Економічна енциклопедія* : у 3 т. / редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – Т. 1. – 864 с.
3. Світличний О. О. *Основи геоінформатики* : навч. посіб. / О. О. Світличний, С. В. Плотницький ; за заг. ред. О. О. Світличного. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 295 с.

**Яківців Володимир Петрович, магістрант,
Баран Ростислав Ярославович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту**

**БІЗНЕС-ПЛАН ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА**

Найважливішим організаційним елементом підприємництва в умовах ринкової економіки виступає розробка і реалізація бізнес-плану, який в загальносвітовій практиці є основою для оцінки доцільності новостворюваних підприємств або реалізації проектів з випуску нової продукції.

Для провідних зарубіжних країн бізнес-план є обов'язковим інструментом по залученню інвесторів для реалізації своїх проектів. У вітчизняному підприємницькому середовищі бізнес-план тільки в останні десятиліття починає відігравати суттєву роль.

Бізнес-план необхідний при розробці проектно-інвестиційних рішень відповідно до існуючих на сучасному етапі ринковими потребами. Бізнес-план є планом розвитку підприємства на майбутній період, в якому формулюються предмет, головні цілі та стратегії, географічні регіони господарської діяльності та напрямки, визначається цінова політика, умови здійснення закупівель і поставок, переробки та страхування товарів, транспортування, структура і місткість ринку, чинники, що впливають на зростання чи зниження доходів по групах послуг чи товарів, що реалізуються існуючим підприємством чи планують випускатись/реалізуватись новоствореним підприємством.

З метою практичної реалізації бізнес-планування як процесу є важливим дотримання наступних принципів [1]:

- безперервність, яка передбачає ковзний характер планування;
- гнучкість, що означає постійну адаптацію до змін середовища, в якому функціонує дане підприємство;
- комунікативність, під якою розуміється інтеграція і координація зусиль;